רש"י ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים ר"ן פה.

ורבי יוסי סבר אינו ממון. ואינו משלם לו אלא דמי מולין שבו: **כמסגנות שלא הורמו קמיפלגי.** דרבי סבר כמי שלא הורמו דמיין ולהכי משלם לו דמי כולו ורבי יוסי סבר כמי שהורמו דמיין ואינו משלם אלא דמי מולין: **ואי טובת הנאה אינה ממון.** אפילו הוויין כמי שלא הורמו אינו משלם לו דמי טובת הנאה ממון ורבי יוסי בר רבי יהודה סבר טובת הנאה אינה מידי: **אלא.** לעולם אימא לך דאינו ממון והיינו טעמא דרבי אע"ג דטובת הנאה אינה ממון אפי' הכי משלם לו דמי כולו משום דקנסו רבנן לגנב כי היכי דלא לגנוב: **ור' יוסי סבר.** אינו משלם אלא דמי מולין דמדלא ועוד קאמר מדא דטובת הנאה אינה ממון ועוד לדבריך דאמרת טעמא משום קנס אדרבה לקנסיה לבעל הבית זה: **כי היכי דלא לשכי לעיכליה.** ולעולם אכתי ריש"א וסיפא דאמתי דקשיא אהדדי לא מיתרץ: **רבא אמר.** לעולם לא קשיא מתניתין וסיפא דדקתני דטובת הנאה ממון ורישא היינו טעמא דיטלו בעל כרחו: **שאני תרומה משום דלא חזיא אלא לכהנים.** וכיון דאמי למיסרא תרומה כעפרא בעלמא והואיל וכעפרא הויא לא מיתחלי בטובת הנאה ולהכי שקלי לה בעל כרחו: **מתני' קונס שאיני עושה על פי אכא כו' אין יכול להפר.** דלא הוי לא נדרי עינוי נפש ולא דברים שביניו לבינה: **שאיני עושה לפיך אין צריך להפר.** דלא אמרה כלום דלאו כל כמינה לאפקועי לבעל מה דזכי ליה רחמנא: **ר' עקיבא אומר יפר שמא תעדיף עליו יותר מן הראוי לו.** כדאמרי' בגמ' כתובות בפ' אע"פ (דף סד:) ומה היא עושה לו משקל חמש סלעים שתי ביהודה שהן עשר בגליל כו' והמותר שלה ואותה העדפה שמעדפת הואיל ושלה היא אוקמת עליו אם לא יפר: **ר' יוחנן בן נורי אומר.** להכי יפר שמא יגרשנה ותהא אסורה לחזור לו דאותה מלאכה שעושה אחר הגירושין כשתצא ברשותו אסור באותה מלאכה ובכל מעשה ידיה מגירושין ואילך וקסבר אדם אוסר דבר שלא בא לעולם כגון מעשה ידיה שעתידה לעשות דלכשתצא לעולם אחר גירושין אע"פ שלא בא ברשותו בעת שצא לעולם הרא מגורשת היא דלכשבאה ברשותו שתנשא לו שיהא אסור. ורבי עקיבא סבר בהא מודינא לך דאדם אוסר דשלב"ל היכא דהוי ברשותו לאלתר כשבא לעולם העדפה אבל אין אדם אוסר דשלב"ל אע"פ שבא לעולם (א) אינן ברשותו אלא לאחר זמן לכשיבא לרשותו חל עליהן איסור כדפירשתי:

גמ'

דרבי סבר טובת הנאה ממון ורבי יוסי בר רבי יהודה סבר טובת הנאה אינה ממון לא דכולי עלמא טובת הנאה אינה ממון אלא הכא (ב)במתנות שלא הורמו קא מיפלגי ואי טובת הנאה אינה ממון מה לי הורמו מה לי לא הורמו אלא היינו טעמא דרבי קנסוה רבנן לגנב כי היכי דלא ליגנוב ורבי יוסי בר ר' יהודה סבר קנסוה רבנן לבעל הבית כי היכי דלא לישהי לטיבליה רבא אמר שאני תרומה דהיינו טעמא דיטלו על כרחו משום דתרומה לא חזיא אלא לכהנים וכיון דקא אתי למיסרא עליידהו שויא עפרא בעלמא: **מתני'** (ג)קונם שאיני עושה על פי אבא ועל פי אביך ועל פי אחי ועל פי אחיך אינו יכול להפר (ד)שאיני עושה על פיך אינו צריך להפר רבי עקיבא אומר יפר שמא תעדיף עליו יותר מן הראוי לו (ה)ר' יוחנן בן נורי אומר (ו)יפר שמא יגרשנה ותהי אסורה עליו: **גמ'** אמר שמואל הלכה כרבי יוחנן בן נורי למימרא דקסבר שמואל אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם ורמינהי (ז)המקדיש מעשה ידי אשתו הרי דסבירא ליה דטובת הנאה ממון: (ח)**אינו משלם אלא דמי מולין שבו.** אבל לא דמי תרומות ומעשרות ואפילו לפי טובת הנאה שיש לו בהן דסבירא ליה דטובת הנאה אינה ממון: **כמסגנות שלא הורמו קמיפלגי.** דרבי סבר (ט)כיון שלא הורמו תרומות ומעשרות הוו להו כמולין שבו דלאו כמי שהורמו דמיין ורבי יוסי סבר כמי שהורמו דמיין ואין לו בהם כלום ומשום הכי אינו משלם אלא דמי מולין שבו: **מה לי הורמו מה לי לא הורמו.** דכיון דטובת הנאה אינה ממון כי לא הורמו מאי הוי דהא פתיכי ליה תרומה ומעשר שאין לו בהן כלום: **אלא היינו טעמא דרבי.** השתא לא מיבעיא לן אי אית להו לתרוייהו טובת הנאה ממון או אינה ממון. ואי אית להו טובת הנאה אינה ממון לרבי יוסי ברבי יהודה ניחא ורבי היינו טעמיה דקנסוהו רבנן לגנב לשלם טובת הנאה של תרומות ומעשרות לבעל הבית ואי סבירא להו טובת הנאה ממון לרבי ניחא ורבי יוסי ברבי יהודה היינו טעמיה דאינו משלם אלא דמי מולין שבו משום דקנסוהו רבנן שלא לשלם לו טובת הנאה שבתרומה ומעשרות: **רבא אמר שאני תרומה.** כלומר כולה מתני' אית לה לטובת הנאה ממון ומיפא ניחא דבהנים אלו יטלו אחרים ורישא היינו טעמא דיטלו בעל כרחו משום דתרומה לא חזיא אלא לכהנים שאי אפשר ליתנה לישראל הלכך כיון (י)דמיסרא עליידהו שויא עפרא (דאתו) בעלמא דאפקריה להאיא טובת הנאה שיש לו בה: ומיהא שמעינן שהאוסר הנאת פירות על עצמו יכולים אחרים ליטול אותן בעל כרחו ואינו יכול לעכב אע"פ שיכול לישאל על נדרו כיון דהשתא מיהא הא לא אימשיל מיהו היכא דאימשיל דיוין מיינן דאלה דכיון דאכסן עוקר הנדר מעיקרו כיון דאימשיל דיוין להו הנך פירי כאילו לא אתסרו עליה מעולם. וא"ת אם כן היאך יטלו הבהנים על כרחו למה לא נמוש דלמא מיתשיל ומתהני מדידיה לאו קושיא היא דהתנן(יא) המקדש האשה על תנאי שאין עליה או עליו נדרים ונמצאו עליה או עליו נדרים אינה מקודשת ומדקתני אינה מקודשת משמע שאינה מקודשת כלל ויכולה להנשא לאחר אע"ג דתניא התם(יב) הלכה אצל חכם והתירה וכן הוא שהלך אצל חכם והתירו מקודשת אלמא אע"ג דמצי מיתשיל וחיילי קדושי למפרע כל אימת דלא מיתשיל לא חיישינן דלמא מיתשיל הכא נמי דאם איתשיל עבדו בהנים איסורא למפרע כל אימת דלא איתשיל לא חיישינן להכי. הרשב"א ז"ל: **ואני מסתפק** בזה לפי שמשעה שאסרו על עצמו הפקירו וכל שזכה בו אחר קנה כזוכה מן ההפקר ואע"פ שאיסור שבו הלך ע"י שאלה קנין ממונו של זה אינו בטל שאיני מוצא שאלה בהפקר ומשום הכי יטלו על כרחו דאי לא ודאי כיון דנדרים לאיתשולי עלייהו קיימין דמשום הכי מיקרו דבר שיש לו מתירין בפרק הנודר מן הירק (לעיל דף נט.) חיישינן דלמא מיתשיל וכי תנן אינה מקודשת לישתא אלא דינא קתני ואפי' תימא נמי דמילתא פסיקתא קתני היינו טעמא משום דבדידה ליכא למימשי דלא מקלקלה נפשה ובדידיה לא משכחינן בגמרא אינה מקודשת אבל(יג) הוא שהלך אצל חכם והתירו מקודשת לומר שהיא מקודשת גמורה אבל לא הלך איכא למימר דחיישינן כמ"ל: **מתני' קונס שאני עושה ע"פ אבא.** מה שאני עושה יהא לפי אבא נקונס: **אינו יכול להפר.** דאין אלו נדרי עינוי נפש ולא דברים שביניו לבינה: **שאני עושה על פיך אינו צריך להפר.** מגלגלות הפשעיות המשמתנו שהאשה עושה לבעלה (שם ובטו"ז לעיל עט.). המקדיש מעשה ידי אשתו. מתתי' (כתובות סד:) מפרש מה היא עושה לו משקל חמש סלעים סי' (שם נח:).

מסורת הש"ס

א) (קידושין נח: ב"מ קכב: מכות כ. תולין קלז: בכורות יח.), ב) יומא לא. כתובות נט. סו. קידושין סב., ג) (לעיל עט:), ד) כתובות נח:, ה) (שיך לעמ' הקודם), ו) (וער' היטב קידושין נח: ותוספות ב"מ קכב: ד"ה וקסבר), ז) ב"מ דאתי למיסרא, ח) (כתובות עב: ע"ש), ט) (שם עד: ע"ש), י) כפ"א: אלא אבל, כ) ב"מ דאתי למיסרא.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ר' יוחנן וכו' ואינן כרשותו אלא לאחר זמן דלכשיבואו לרשותו יחול עליהן:

פירוש הרא"ש

דרבי סבר טובת הנאה ממון. הלכך צריך לשלם לו כל דמי הטבל: ור' יוסי בר' יהודה סבר לא הוי ממון. הלכך אינו חייב לשלם לו אלא דמי המולין: **ואי טובת הנאה אינה ממון מה לי הורמו ומה לי לא הורמו.** ומיהו אם ב"ק (נ"ל בפרק שני דף דף נח:) דקידושין מוקי פלוגתייהו בהכי וכיסראל שנפלו לו עבלים מכית אבי אמו כהן למתן דאמר כמי שהורמו דמיין זכה בהן ואין צריך לחתום וקונית דהכא תמהה מאוד דעל כרחן המתרץ דמוקי פלוגתייהו בתמנות שלא הורמו אי אפשר לפרשו אלא כדמפרש לה בקידושין וא"כ מאי מקשי ליה הו מה לי הורמו ומה לי לא הורמו וכדקתני בתוספתא דקידושין וכתב רביעו שהמקשה לא הבין דברי המתרץ ולא חש לפרש (אלו) [נ"ל אלו] דבריו ואמר לו מירוץ אחר: ורבי יוסי בר' יהודה סבר קנסו רבנן לבעל הבית. תימה מה אנו צריכין לקנס זה כיון דטובת הנאה היא ממון מן הדין מיפטר נגב והלא דשיטת אמא [אחרינא] הוא אינשי אמא דטולי עלמא טובת הנאה ממון ושעמא דרבי יוסי בר' יהודה דפטר לגנב משום דקנסינן לבעל הבית והכי איתא בקידושין בהדיא ולשנא דברים משונה הוא: **רבא אמר שאני תרומה** כו'. פירוש לשלם טובת הנאה ממון והאי דקתני מתני' דיטלו כעל כרחו ולא חיישינן לטובת הנאה שלה אם כל הבהנים בהנאה לא אפשר ליטלו לשום כהן ואין לו בהם טובת הנאה ואי אפשר לעכבו לעצמו הלכך הוי כאילו אינם שלו אבל פיקא כיון דאיכא לאיתשולי עלייהו קיימין דמשום הכי מיקרו דבר שיש לו מתירין בפרק הנודר מן הירק (לעיל דף נט.) חיישינן דלמא מיתשיל וכי תנן אינה מקודשת ליגמא אלא דינא קתני ואפי' תימא נמי דמילתא פסיקתא קתני היינו טעמא משום דבדידה ליכא למימשי דלא מקלקלה נפשה ובדידה לא משכחינן בגמרא אינה מקודשת אבל(יג) הוא שהלך אצל חכם והתירו מקודשת לומר שהיא מקודשת גמורה אבל לא הלך איכא למימר דחיישינן כמ"ל: **מתני' קונס שאני עושה ע"פ אבא.** מה שאני עושה יהא לפי אבא נקונס: **אינו יכול להפר.** דאין אלו נדרי עינוי נפש ולא דברים שביניו לבינה: **שאני עושה על פיך אינו צריך להפר.** דלא אמרה כלום דלאו כל כמינה לאפקועי לבעל מה דזכי ליה רחמנא: **ר' עקיבא אומר יפר שמא תעדיף עליו יותר מן הראוי לו.** כדאמרי' בגמ' כתובות בפ' אע"פ (דף סד:) ומה היא עושה לו משקל חמש סלעים שתי ביהודה שהן עשר בגליל כו' והמותר שלה ואותה העדפה שמעדפת הואיל ושלה היא אוקמת עליו אם לא יפר: **ר' יוחנן בן נורי אומר.** להכי יפר שמא יגרשנה ותהא אסורה לחזור לו דאותה מלאכה שעושה אחר הגירושין כשתצא ברשותו אסור באותה מלאכה ובכל מעשה ידיה מגירושין ואילך וקסבר אדם אוסר דבר שלא בא לעולם כגון מעשה ידיה שעתידה לעשות דלכשתצא לעולם אחר גירושין אע"פ שלא בא ברשותו בעת שבא לעולם הרא מגורשת היא דלכשבאה ברשותו שתנשא לו שיהא אסור. ורבי עקיבא סבר בהא מודינא לך דאדם אוסר דשלב"ל היכא דהוי ברשותו לאלתר כשבא לעולם העדפה אבל אין אדם אוסר דשלב"ל אע"פ שבא לעולם (א) אינן ברשותו אלא לאחר זמן דלכשיבא לרשותו חל עליהן איסור דלפירשתי:

עין משפט נר מצוה

כט א מרי' פ"ב מהלי' אישות הלכה ו: ל ב מרי' פי"ב מהלי' נדרים הלכי יא סמג לאוין רמג טוש"ע י"ד סי' רלד סעיף ע:

לא ג מרי' שם הלכה י סמג שם טוש"ע שם סעיף עא וטוש"ע אה"ע סימן פז סעיף ב:

מוסף רש"י

במתנות שלא הורמו קא מיפלגי. וכגון שנפל לו עבל זה מבית אבי אמו כהן, רבי סבר כמי שהורמו דמיין וזכה אבי אמו בתרומה ומעשרות שבו, אלא מעבר לאשון לבהנים, מדקנסוהו שוכל לגרש (קידושין נח:). שאיני עושה על פיך. אשה שאמרה לבעלה מה שאני עושה מלאכה יהא אסור לפיך בקונם (יבמות צג.) יהי עלך כהקדש מליהנות לו (כתובות נט.) מעבר ידי יהיו לפיך כהקדש (קידושין סג.). אינו צריך להפר. נדר זה, שאין בה כח להקדישו לפי שהיא שלו (כתובות נט.) אין בעלה צריך להפר שאין נדרה חל שהרי מושבעת לו (קידושין סג.) דכיון דקא משבעת ליה למעבד ידיה לא מצית נדרה (יבמות צג.) ואפילו לשמא תעדיף ממי לא חיישינן, דאי מעדפא ממי לבעל הוא (כתובות סו.). שמא תעדיף עליו. על מעשה ידיה, יותר מן הראוי לו, ויותר ממה שהיא חייבת לעשות לו, וכתובות (סד:) אמרינן מה היא עושה לו משקל מ' סלעים שתי ביהודה, שהן עשר בגליל, ולמי אתיא העדפה קדשה אע"ג דלא נאה לעולם כשעת הנדר (קידושין סג.) ועכשי לא משבעת ליה ואהעדפה חייל נדר ואע"ג דעדיין לא נעשית המלאכה (יבמות צג.) ומותר זה אינו שלו ויטלה לבהקיבו (כתובות נט. וכעי"ז שם סו.). ר' יוחנן בן נורי אומר יפר. אף עיקר מעשה ידיה צריך הפרה (שם נט.). שמא יגרשנה. ויהא הנדר חל, שמגורשה אינה מבועלת לו למעשה ידיה, ותהא אסורה עליו. לחזור לו, לפי שנאסר מעשה ידיה עליו ולא אפשר לו לחזר ולא אפשר לו אם לא בטומו ולא אפשר וכל שאר מלאכות הפשעיות המשמתנו שהאשה עושה לבעלה (שם ובטו"ז לעיל עט.). המקדיש מעשה ידי אשתו. מתתי' (כתובות סד:) מפרש מה היא עושה לו משקל חמש סלעים סי' (שם נח:).

תוספות

לא רב"ע אינה שמן **והבא** במתנות **שלא** הורמו קמיפלגי. ומפרש בירושלמי בטבלין שנפלו לו מבית אבי אמו כהן מתי הורמו ורבי סבר כמו שהורמו דמיין ורבי יוסי ברבי יהודה סבר לא כמו שהורמו דמיין: **ואי טובת הנאה אינה** ממון מה לי הורמו ומה לי לא הורמו. [ובקידושין (דף נח:) מצאי דמיירי בישראל] שנפלו לו [טבלים] מבית אבי אמו כהן ופ"ש אמאי לא מצאי הכא כי התם שהיא בעל כרחו: **אלא** היינו **שנמא** דרבי דקסבר קנסו רבנן לגנב. [דמשמ"ה מיפטר בטובת הנאה אינה ממון ורבי יוסי ברבי יהודה סבר קנסו רבנן לבעל הבית ואי קשיא לימא דאינו ממון ומיפטר נגב מש"ה לא קנס לגנב דש לומר דהוי מתיר אחר [מ"ר] דלכ"ע טובת הנאה [הוי] ממון ומפ"ה מיפטר דקנסו לבעל הבית והא דקאמר רבי סבר דקנסו רבנן לגנב דסבירא ליה דלכ"ע טובת הנאה אינה ממון וכך היא הסוגיא סוף פרק שני דקידושין איכא אינה ממון וטעמא דרבי דקנסו לגנב ואיכא אינה ממון וטעמא דרבי יוסי ברבי יהודה דקנסו לבעל הבית ואם הא דקאמר רבי סבר דקנסו רבנן לגנב דסבירא ליה דלכ"ע טובת הנאה אינה ממון ומ"ה לא אפשר לשלם לו כל דמי הטבל: ור' יוסי בר' יהודה סבר לא הוי ממון. הלכך אינו חייב לשלם לו אלא דמי המולין: **ואי טובת הנאה אינה ממון מה לי הורמו ומה לי לא הורמו.** [ומיהו אם ב"ק (נ"ל בפרק שני דף דף נח:) דקידושין מוקי פלוגתייהו בהכי וכיסראל שנפלו לו עבלים מכית אבי אמו כהן למתן דאמר כמי שהורמו דמיין זכה בהן ואין צריך לחתום וקונית דהכא תמהה מאוד דעל כרחן המתרץ דמוקי פלוגתייהו בתמנות שלא הורמו אי אפשר לפרשו אלא כדמפרש לה בקידושין וא"כ מאי מקשי ליה הו מה לי הורמו ומה לי לא הורמו וכדקתני בתוספתא דקידושין וכתב רביעו שהמקשה לא הבין דברי המתרץ ולא חש לפרש (אלו) [נ"ל אלו] דבריו ואמר לו מירוץ אחר: ורבי יוסי בר' יהודה סבר קנסו רבנן לבעל הבית. תימה מה אנו צריכין לקנס זה כיון דטובת הנאה היא ממון מן הדין מיפטר נגב והלא דשיטת אמא [אחרינא] הוא אינשי אמא דטולי עלמא טובת הנאה ממון ושעמא דרבי יוסי בר' יהודה דפטר לגנב משום דקנסינן לבעל הבית והכי איתא בקידושין בהדיא ולשנא דברים משונה הוא: **רבא אמר שאני תרומה** כו'. פירוש לשלם טובת הנא